

Nem elég rövid távon kezelni a gazdasági válságot, mihamarabb hosszabb távú stratégiai intézkedéseket kell hozni, mert csak így indulhat be a gazdaság. Péter Dávid, az Amerikai Kereskedelmi Kamara (AmCham) ügyvezető igazgatója szerint a most elfogadott adócsomag csak pillanatnyi gyógyírt jelent a bajokra. Szerinte bármilyen adócsökkentés, így az szja mérséklése is csak akkor ér valamit, ha minél többen fizetik a közterheket. Nálunk viszont „az a jó fej”, aki kibúvik e kötelezettség alól. Péter Dávid most úgy látja, a következő hónapok legfontosabb feladata a munkahelyek megőrzése és a foglalkoztatottság növelése lesz.

Növelni kell a vállalkozások versenyképességét

A válság még nem múlt el

❖ Az európai parlamenti választások eredményének függvényében változtatni kellene-e a jelenlegi gazdasági politikán? Ha igen, milyen irányban?

Megítélésem szerint az európai parlamenti választásoknak nincs direkt hatása a gazdaságpolitikai helyzetre. Ez egy európai politikai esemény volt, aminek később lehetnek makrogazdasági hatásai. Másfelől pedig fontos, ami történt.

❖ A nyertes Fidesz szerint a gazdasági növekedésre kellene helyezni a hangsúlyt, vagyis csökkenteni kellene az adókat, munkahelyeket kellene teremteni, illetve megtartani. A költségvetés hiányának kordában tartása csak ezután következhet. Egyetért ezzel a sorrenddel?

Anélkül, hogy bármelyik pártra hivatkoznék, elmondhatom, hogy a jelenlegi helyzetben fontos mihamarabb megtenni azokat az intézkedéseket, amelyek az általános válságból kivezetik a magyar gazdaságot. A pénzügyi krízis ugyanakkor nem értékelte le a versenyképességi szempontokat. Sőt, talán most még fontosabbak, mint korábban. A válságkezeléssel egy időben a hosszú távú stratégiai döntéseket is elő kell készíteni, mert ezek nélkül Magyarország a következő 3–5 év lehetőségeit szalasztja el. A világválság eltérő mértékben befolyásolja a vállalkozások túlélőképességét, és azt, hogy miként kerülnek ki a mostani lejtmenetből. Üdvözlőnk a vállalkozások adóterheinek a csökkentését, ami javíthatná versenyképességüket. Az élőlétszám terheinek mértékén múlik például az, hogy egy vállalkozás milyen feltételekkel tud termelni, szolgáltatni. Szeretnénk, ha a magyar vállalkozások jó eséllyel szállhatnának ringbe a térségbeli versenytársaikkal szemben. Megértjük ugyanakkor, hogy az adókat csak a költségvetési egyensúly megtar-

tása mellett lehet csökkenteni, vagyis ez határozza meg a közterhek mérséklésének ütemét is. A cél az, hogy minél többen fizessenek adót, minél több vállalkozás járuljon hozzá a közterhekhez. Az adóbázis kibővítésének munkahelyteremtő és -megőrző hatása lenne. Az elmúlt félévben sok vállalkozás megvált munkavállalóinak egy részétől. Megítélésem szerint azok jártak el bölcsen, akik előretekintettek és inkább kivártak, hogy a válság elmúltával versenyképes helyzetben legyenek. Most pedig munkaidő-csökkentéssel, vagy egyéb úton találták meg a módját, hogy megtartsák az értékes munkatársaikat.

❖ A Fidesz elnöke szerint egyetlen forintot sem szabad az IMF-hitelből a bankoknak adni. Akkor viszont hogy indul be a gazdaság motorja?

Nyilvánvalóan közérdek, hogy a bankok ne dőljenek be. Az AmCham a klasszikus amerikai szabadpiaci értékeket képviseli. Az Amerikai Egyesült Államok – ahonnan a mintát vesszük – fontosnak tartotta, hogy bizonyos pénzügyi intézkedéseknek állami segítséget nyújtson, hiszen belátta, hogy az amerikai gazdaság túlélőképessége múlik ezen. Ezért nem gondolom, hogy nálunk ez elhibázott lépés lett volna. A történetek nem a szabadpiaci kapitalizmus csődjét jelzik. Az azonban elmondható, hogy újra kell gondolni ezt a modellt, hiszen nem mehet minden úgy tovább, mintha mi sem történt volna.

❖ A miniszterelnök a választások után azt nyilatkozta, hogy a válságkezelő kormány végrehajtja programját. Van ennek értelme? Hiszen a Fidesz-kormány fél év múlva teljesen más gazdaságpolitikát folytat majd...

Azt még nem lehet tudni, hogy mi lesz fél év múlva. Komoly vállalkozás a kormány jelenlegi tagjaitól, hogy neki mertek vágni a jelenlegi átmeneti időszak kezelésének, menedzselésének. Látható az is, hogy nem politikai ambíciók vezérik őket. Büszkék vagyunk rá, hogy a pénzügyi tárca élére Oszkó Péter személyében olyan szakembert kértek fel, aki évek óta, a miniszteri kinevezéséig, az AmCham választott igazgatói testületében dolgozott.

❖ **Hogy értékeli a Bajnai-kormány eddigi teljesítményét?**

Az eltelt idő rövid ahhoz, hogy felelősen lehessen értékelni a kormány teljesítményét. Komoly intézkedésekre szánta el magát a kabinet, amelyek szükségességét senki nem vitatja. Az ellenzék sem. Az is látszik, hogy a szociális partnerekkel való tárgyalások során ezek az intézkedések némiképpen „felpuhultak”. Ez nem szerencsés. Ám rendkívül szűk a kormány mozgásteré. Erre példa a vagyonadó, amellyel kapcsolatban először más összehatárokról és megközelítésről hallottunk. A politika azonban – mint tudjuk – a megállapodások és a kompromisszumkeresés terepe.

❖ **Az sja-csökkentés, vagy a járulékok mérséklése elég lehet ahhoz, hogy lefékezzük a gazdaság visszaesését, hogy jobban érezzék magukat az emberek?**

Önmagában a magánszemélyeket terhelő jövedelemadó mérséklése nem értelmezhető. Csak akkor lesz az, ha a jelenleginél sokkal többen fizetnek adót Magyarországon. Európában példa nélküli, hogy ennyire alacsony ez az arány. Az Egyesült Államokban az adózás hazafias kötelezettség. Magyarországon az a „jó fej”, akinek valamilyen módon sikerül kijátszani az adótörvényeket. Egyik napról a másikra nem szélesíthető ki az adófizetők köre, hiszen gyökeres szemléletváltásra van szükség.

❖ **Azzal, hogy megszüntették a 13. havi nyugdíjat, illetve fizetést a közszférában, eltörölték a szocpolt, sokak szerint öngólt lőtt az MSZP. Valóban szükség volt ezekre a megszorításokra?**

Megint csak pártoktól függetlenül mondom, hogy a rendszerváltozás óta több olyan idejétmúlt jelenség maradt fenn, amihez jobb lett volna már sokkal korábban hozzányúlni. A „gondoskodó állammal” szemben az öngondoskodás vezet el a polgárosodáshoz. Attól válhatunk polgárokká, hogy intellektuálisan és gazdasági, pénzügyi értelemben is önállóak és önellátók leszünk. Ettől ma még messze vagyunk. A kormányok nem merték meghozni azokat a népszerűtlen intézkedéseket, amelyekre szükség van ahhoz, hogy ez az ország valóban piaci elvek alapján működjön.

❖ **Az utóbbi napok legvitatottabb kormányzati intézkedése a vagyonadó, amelyet állítólag az IMF kért a kormánytól. Szükség lehet Magyarországon vagyonadóra, és milyen formában? A jelenlegi elképzelések szerint bevezethető-e és mikor?**

Ebben a kérdésben mindkét oldalon van némi igazsága. Így annak is, aki azt mondja, hogy az adózott jövedelméből vásárolt vagy épített ingatlant, vagyontárgyat milyen alapon akarják megadóztatni. Ám elsősorban a luxusingatlanokról és luxustárgyakról van szó; kérdés persze, hogy hol kezdődik a luxus. Az AmCham alapvetően

jónak tartja a fogyasztási típusú adók mértékének emelését. A végcél ugyanis a társadalmi igazságosság: aki többet fogyaszt, mint az átlag, az vélhetőleg a közteherviselésből is jobban ki tudja venni a részét.

❖ **Az elmúlt héten 3 üzemet is bezártak, újabb 1000 ember veszítette el munkahelyét. Mit kellene tenni, hogy megállítsuk az üzembezárásokat, az elbocsátásokat?**

Ágazatonként eltérő, helyenként azonban harmadára, negyedére csökkentek az exportmegrendelések, ezért sajnos azt kell, hogy mondjam, minél előbb zárnak be egy veszteséges vállalkozást, annál kevesebb a kár. Szomorúan látom, hogy nagy múltú, szép ipari hagyományokkal rendelkező vállalatok kénytelenek lehúzni a rolót és elbocsátani dolgozóikat. A kormányzat azonban törekszik arra, hogy főként munkahelyteremtésre fordítsa az európai uniós forrásokat, és lerövidítse a forráshoz jutás idejét; ezzel akár már rövid távon is megállítható a mostani kedvezőtlen folyamat.

❖ **Mélyponton van az ipar, az építőipar, és úgy tűnik, a tervezett 6,7 százalékos GDP-növekedés tartható lesz?**

Valóban számos iparág válságos helyzetbe jutott, és a miniszterelnök is azt kommunikálja, hogy még nem fordult meg a tendencia. A nemzetközi gazdasági összefüggéseken túl a magyarországi belpolitikai helyzet következményei is megmutatkoznak a mostani helyzetben: egyértelmű, hogy erősen lelassult, visszaesett a gazdaság teljesítménye. Pozitív fordulatra körülbelül 2010 végétől, 2011 elejétől lehet számítani.

❖ **Az infláció is folyamatosan emelkedik. Várhatóan az áfa és a jövedéki adó emelése miatt éves szinten a 7 százalékos is elérheti a pénzromlás mértéke. Vagyis már az inflációt tekintve sem tudjuk teljesíteni az euró bevezetésének feltételeit.**

Ez olyan kérdés, amihez a jövőbe kellene látni. Az biztos, hogy az áfa változásának lesz inflációfelhajtó hatása. Felelős politikus 2014 előtti euró-bevezetésről már nem nagyon beszél. Érhető is, hogy ennek kitolódik az időpontja. A maastrichti kritériumoknak meg kell felelni, és egy válságos időszakban nehezebben teljesíthetők a feltételek.

❖ Sokszor hallottuk, hogy mennyire elodázhatatlanok a nagy elosztó-rendszerek, egészségügy, nyugdíjrendszer, önkormányzati rendszer – megreformálása... a jelek szerint azonban még most is csak várhatnak magukra ezek a változtatások.

Egy sor elmulasztott vagy hibás döntést kell korrigálni a jövőben. Nem vitás, hogy néhány valódi és bátor reformlépésre van szükség. Mindig az épp hatalmon lévők bátorságán múlik, hogy mit akarnak, és mit tudnak megvalósítani. A rendszerváltás utáni első kormánynak lett volna a legjobb esélye, hogy mélyrehatóan megreformálja az ősközületté vált közellátó rendszereket például. Nem tette meg. Ám az utána következő kormányoknak sem volt bátorsága és ereje, vagy egyik sem. Történtek ugyan pozitív lépések. Hosszú távon is fejlődést biztosító reform azonban nem sok valósult meg. A gazdaság szereplői pedig továbbra is ezt várják.

❖ Sokan azt mondják, hogy már túljutottunk a válság nehezen. Mások szerint még most jön a feketeleves. Kinek lehet igaza és miért? Nem lenne jobb mégis előrehozott választásokat tartani?

Még nem jutottunk túl a nehezen, azonban nem gondolom, hogy a gazdasági helyzettel összefüggésben szeretnének előrehozott választást azok, akik ezt hangoztatják. Nyilván mindenkinek a politikai preferenciájától függ, hogy minek örülnek inkább. Az AmCham azonban nem foglalkozik pártpolitikával, tehát nincs álláspontja ebben a kérdésben.

❖ Hogyan lehetne a befektetők számára még vonzóbbá tenni Magyarországot, a környező országokkal folyó versenyben?

A befektetők számára a hazainál sok szempontból kedvezőbb kondíciókat kínál Románia, Szlovákia, Csehország, Lengyelország, azonban Magyarországon a magasán képzett, idegennyelveket értő és meglehetősen rugalmas munkavállalói réteg óriási vonzerőt jelent. A nemzetközi szolgáltató központok, úgynevezett call centerek közül több mint 50 működik Magyarországon. Ezek a vállalatok innen szolgálják ki az egész világot. Hasonló cégek működnek Indiában, Brazíliában, Malajziában, és bizony velük is versenyeznünk kell. Ahhoz azonban, hogy ezek a szolgáltató központok versenyképesen működhessenek, kezdeményeztük a Munka törvénykönyve módosítását, vagyis azt, hogy indokolt esetben a munkáltató kérhesse hétvégén vagy munkaszüneti napokon a munkavégzést. Magyarországon az indokoltnál nagyobbak a terhek

a vállalkozásokon és a magánszemélyeken, és a politika mélyebben avatkozik bele a gazdasági folyamatokba, mint ahogy az egészséges lenne. Ez bizonyos mértékig világlajosság. A befektetők azonban nem foglalkoznak azzal, hogy ki van kormányon. Azzal viszont igen, hogy milyen kondíciók mellett fektethetik be a pénzüket, és mennyire szilárd a törvényhozási, szabályozási környezet. Nálunk túl gyakran változnak az adózási szabályok. Megjelennek olyan adónemek, mint például az ideiglenesnek mondott szolidaritási adó, ami még mindig létezik. Jóllehet a kiszámíthatóság és a stabilitás minden befektető álma, ezt csak részben kapják meg Magyarországon. Azonban még mindig érkeznek új befektetők, akiket az AmCham segít a legkülönbözőbb ágazatokban. Örülni kell annak, ha egy nagybefektető zöldmezős beruházás keretében gyártó üzemet akar létrehozni hazánkban, és innen akarja egész Európában értékesíteni a termékét. Tehát a befektetők még mindig reménykednek abban, hogy nálunk jó irányba fordulnak a dolgok. Ez azt jelzi, hogy Magyarország presztízse még mindig elég jó. Fontos lenne, hogy felelős vállalatirányítási módszerekkel, a korrupció elleni hatékony fellépéssel átláthatóvá, tisztává tegyék a közállapotokat, mert akkor az ország vonzereje nagyon nőhet.

❖ Van olyan ágazat, amelyik nyertesén jöhet ki a válságból?

Ezt nehéz megítélni. Vannak ágazatok, amelyek intelligens módon együtt gondolkodva, a legjobb tapasztalatok megosztásával lépnek előre és állnak elő javaslatokkal. Az AmCham-ben 15 ilyen struktúra szerint működő munkacsoport dolgozik. Az elektronikai ipar szereplői például, jóllehet egymással éles versenyben álló cégek, évek óta együttműködnek és szakképzéssel, fejlesztési trendekkel kapcsolatos javaslatokat tesznek le a kormányzat asztalára.

❖ Miért tartja fontosnak az AmCham, hogy időről időre állásfoglalásokat adjon ki?

A Kamara az egyik legjelentősebb munkaadói érdekképviselet Magyarországon. A mintegy 500 tagvállalat adja a közvetlen befektetések 60 százalékát, a magyar export 40-44 százalékát. A politika is felismeri, hogy figyelmen kívül nem hagyható érdekképviseleti rendszerről van szó, és mindig is elfogadta partnernek. A csoportos érdekvégyesítés klasszikus eszközével élve 7 rövid állásfoglalást adtunk ki 2000 óta. A legújabbakat az elektronikai ipar képviselői és az energetikával és környezetvédelemmel foglalkozó bizottság tagjai készítik. Úgy gondoljuk, hogy mindkettőnek fontos szerepe lehet abban, hogy az ország kilábaljon a kátyúból.

❖ A kilábalásban a mezőny melyik részén helyezkedik el Magyarország?

A svájci IMD kutatóközpont szerint a magyar gazdaság sokkal később fog magához térni, mint 35-36 másik ország. A versenyképességet tekintve romlott Magyarország megítélése. Tavaly még a 38. helyen álltunk, az idén a 45. helyre csúsztunk vissza. Ez rossz. Tudomásul kell venni azonban, hogy ilyennek látszunk. Ezért kell sürgősen mind a válságkezelésre, mind a stratégiai intézkedésekre sort keríteni.

Sebők Andrea